

Wyzwania demograficzne XXI wieku

Piotr Szukalski

Uniwersytet Łódzki

Rządowa Rada Ludnościowa

Komitet Nauk Demograficznych PAN

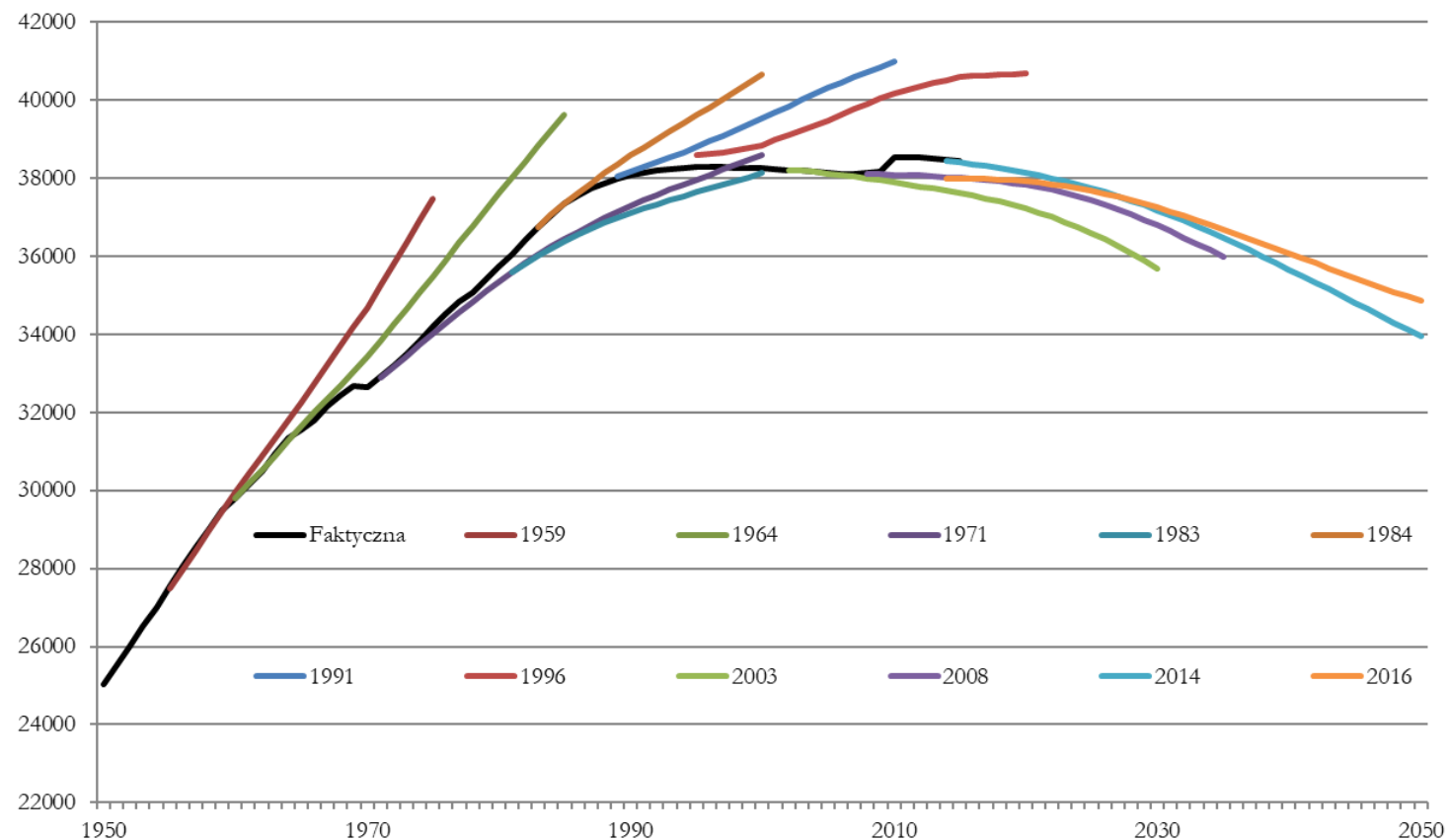
Komitet Prognoz „Polska 2000 Plus” PAN

piotr.szukalski@uni.lodz.pl

Konieczność pokory poznawczej

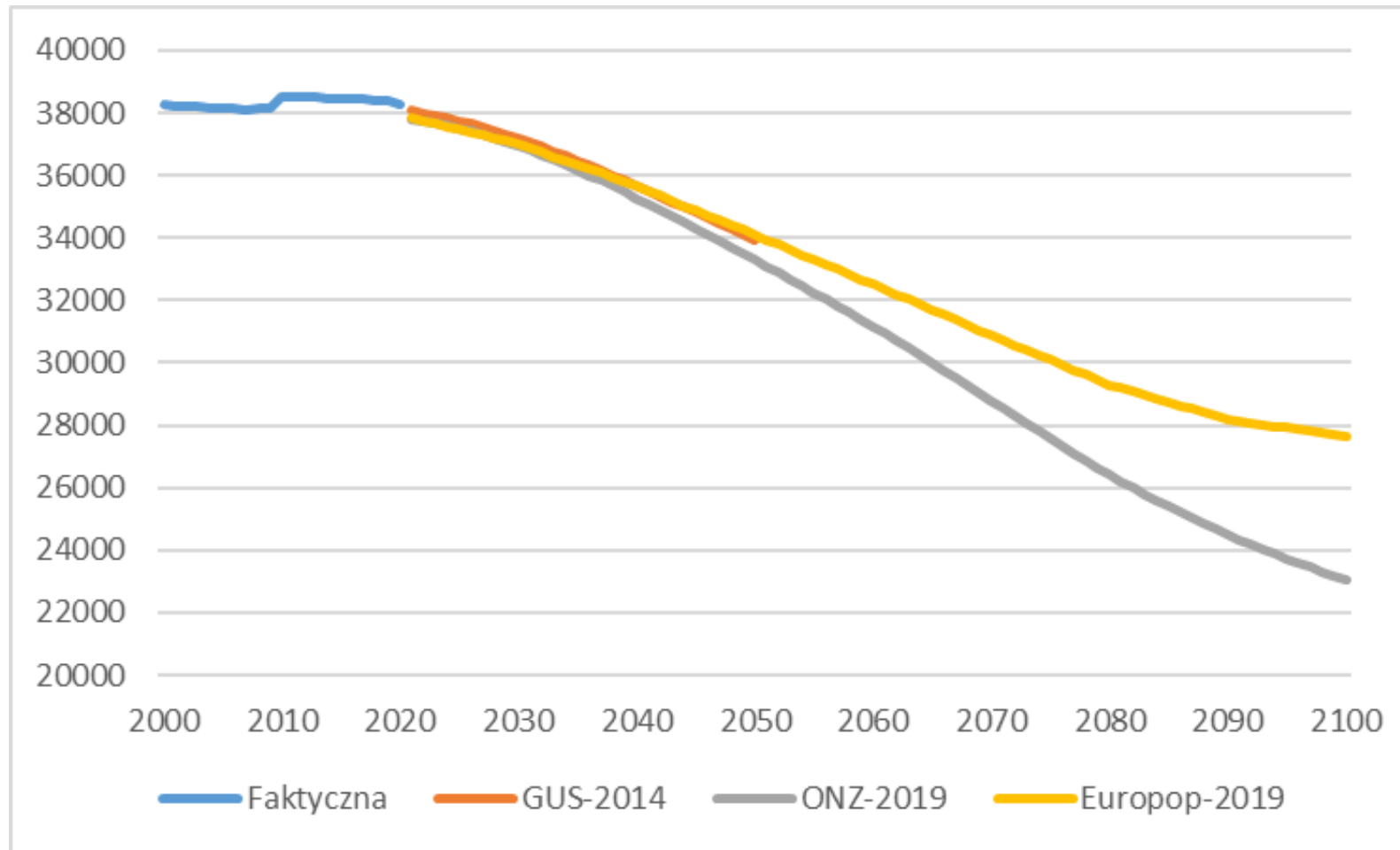
Liczba ludności Polski wg prognoz z lat 1959-2016 (w tys.)

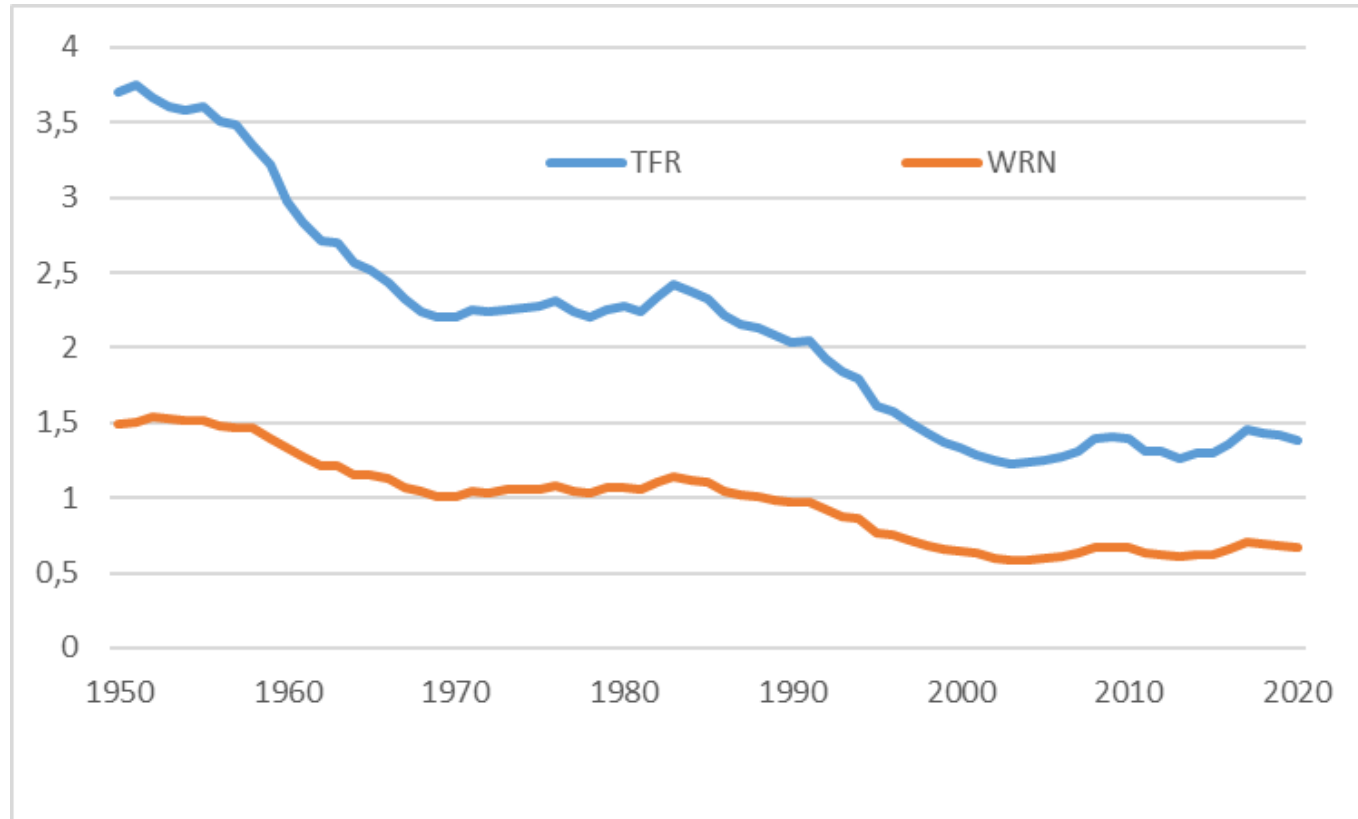
Źródło: Prognozy demograficzne GUS z różnych lat

Depopulacja

Liczba ludności Polski w XXI w. według prognoz różnych instytucji

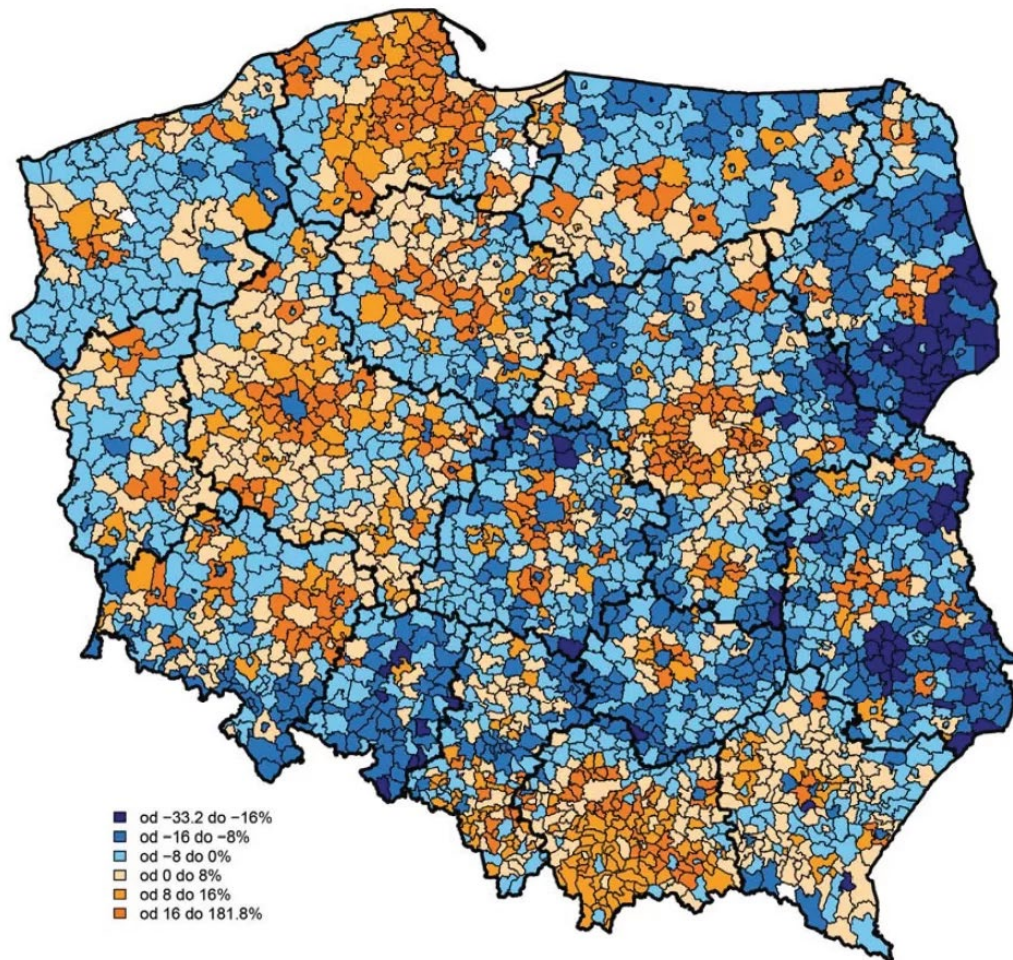
Depopulacja - przyczyny

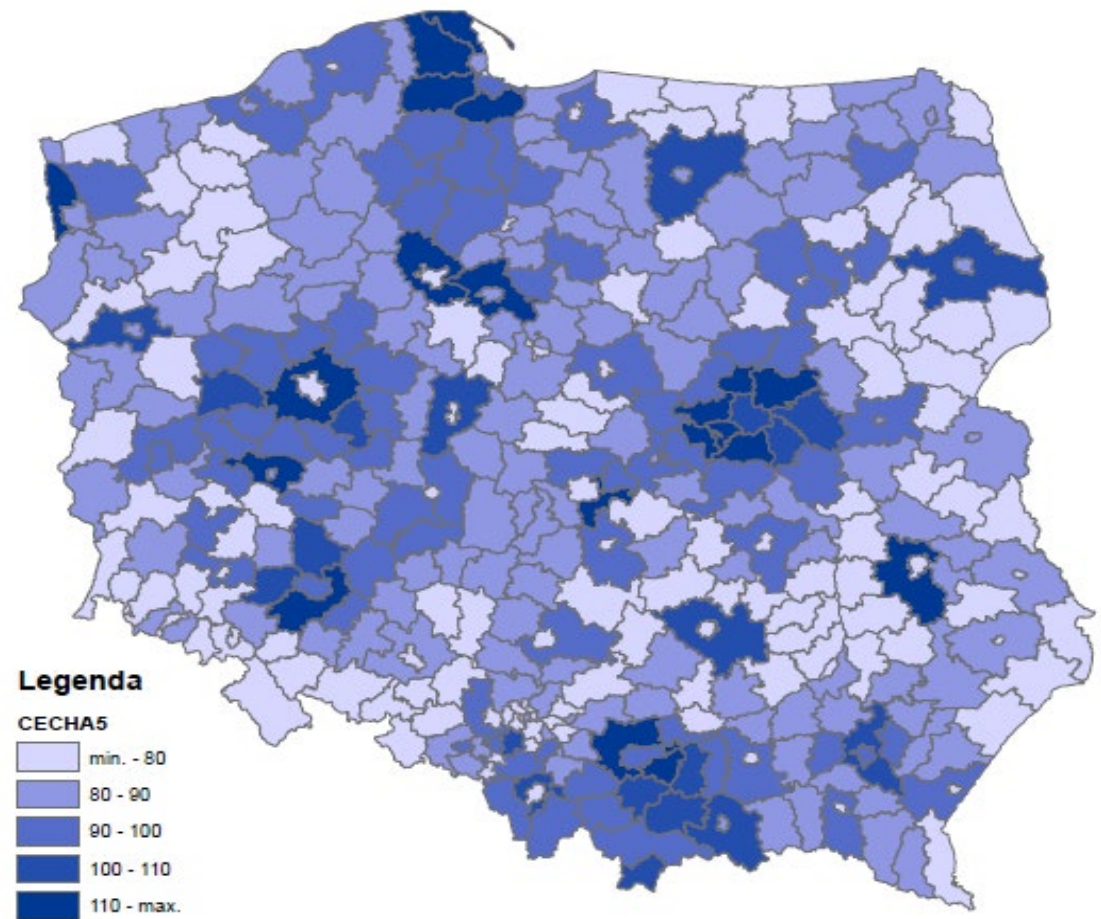
Źródło: dane GUS

Pokolenie	Poziom WRN		
	0,6	0,7	0,8
1	100	100	100
2	60	70	80
3	36	49	64
4	21	35	51

Depopulacja – przestrzenne zróżnicowanie

2000-2019

2020-2050, Prognoza GUS z 2014 r. rok 2020=100

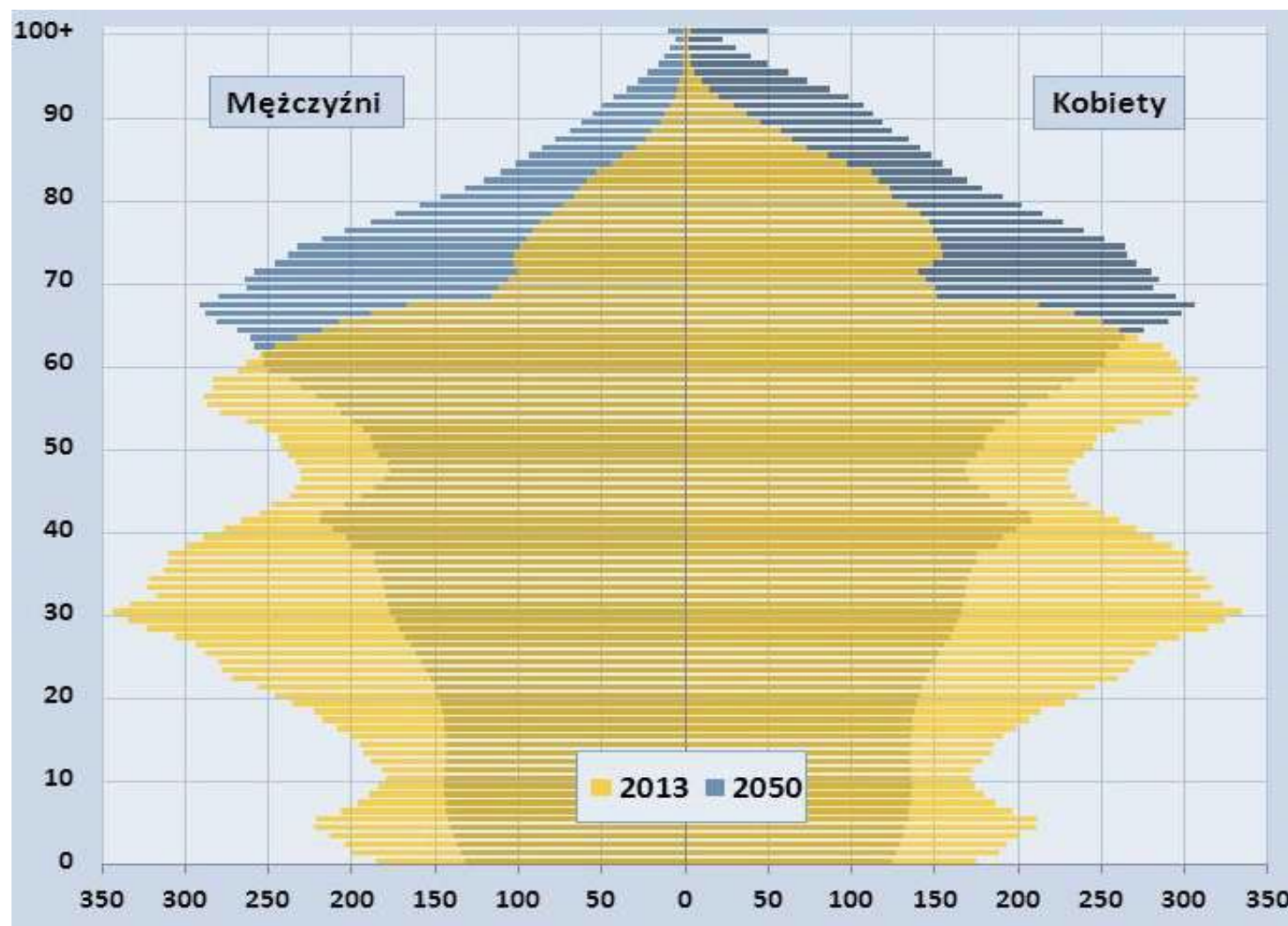
Depopulacja - konsekwencje

- **Międzynarodowe** (zmniejszenie liczby głosów na forum UE)
- **Krajowe** (utrwalanie dysproporcji rozwojowych, „drenaż mózgów”, „wyzwalanie” obszarów do zalesiania)
- **Regionalne i lokalne** (potencjał konsumpcyjny, rynek pracy, presja deflacyjna, przeskalowane inwestycje, „drugie domy”)

Koncentracja ludności na terenach wielkomiejskich i rozlewanie się miast

- Silna, miejscowa antropopresja
- Miejskie obszary funkcjonalne
- Nowe funkcje obszarów peryferyjnych

Zmiany struktury wieku

Źródło: Prognoza GUS na lata 2014-2050

Starzenie się ludności

- Utrzymanie relacji między liczbą ludności aktywnej zawodowo a seniorami
- Dostosowanie systemu ochrony zdrowia
- Podwójne starzenie się
- Dostosowanie systemu pomocy społecznej, trzeciego sektora i rynku
- Ubezpieczenie pielęgnacyjne
- Rozwój srebrnej gospodarki

Zmniejszanie się udziału osób w wieku aktywności zawodowej

- Zmiany na rynku pracy (automatyzacja, sztuczna inteligencja)
- Aktywizacja grup o niskim poziomie zatrudnienia (kobiety, niepełnosprawni, osoby uprawnione do emerytury, studenci)
- Imigracja
- Inwestycje w kapitał ludzki – uczenie przez całe życie

Niski udział dzieci i młodzieży

- Dzieci jako dobro publiczne
- Możliwość większych nakładów per capita i bardziej zindywidualizowanego nauczania
- Większy nacisk na umiejętności i „przekształcalną wiedzę”
- Rozkład obowiązków wychowawczo-opiekuńczych między rodziną a instytucjami

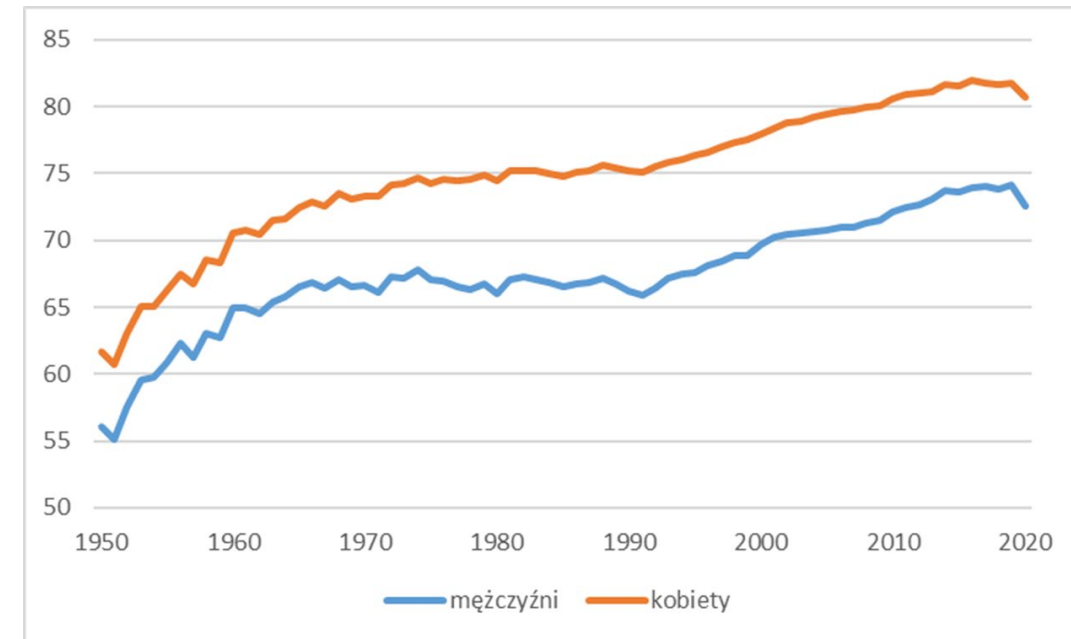
Problemy zdrowotne

Niepokojące zmiany w zakresie umieralności w ostatnich latach

Długookresowy wpływ Covid-19

Pandemia chorób chronicznych i umysłowych

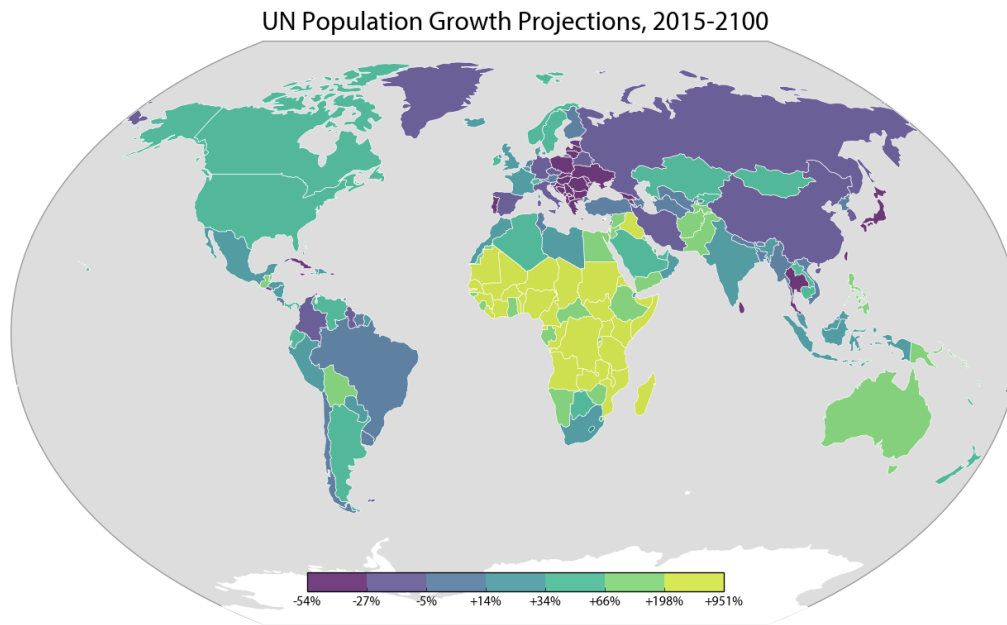
Nowe „czarne łabędzie”

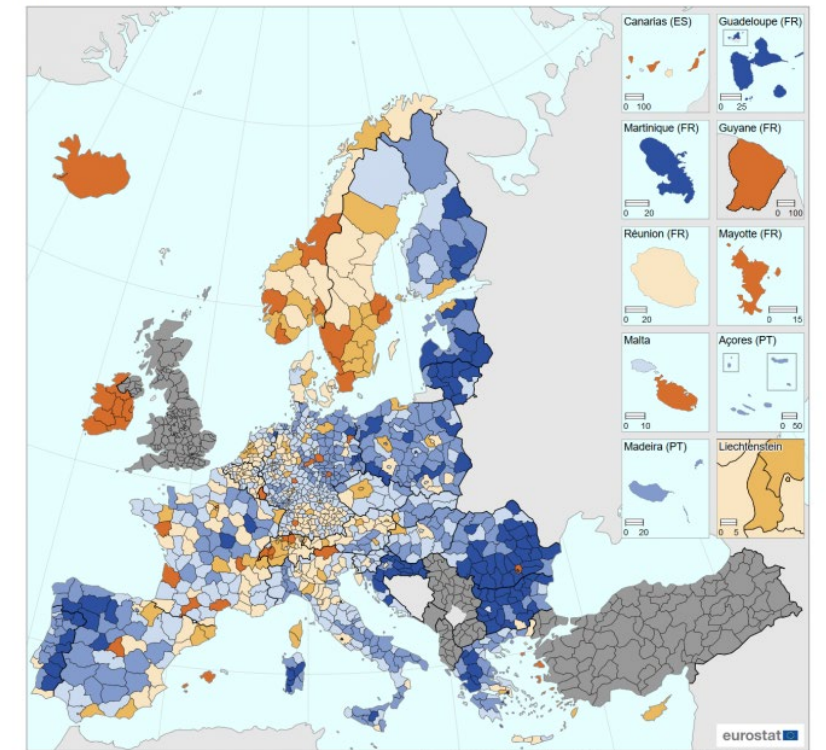
Trwanie życia noworodka w Polsce, 1950-2020, GUS

Międzynarodowe wyzwania demograficzne

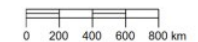
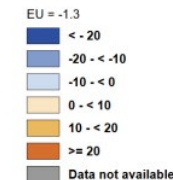
- Nierównomierne zmiany liczby ludności państw (w tym w UE) i kontynentów
- Zmienna pozycja państw
- Potencjał migracyjny

Projected relative change of the population, by NUTS 3 regions, 2019–50 (%)

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat – IMAGE, 03/2021

Podsumowanie

- Przyszłość demograficzna – między forecast a foresight
- Przyszłość demograficzna – między wspieraniem reprodukcji ludności a zgodą na imigracje
- Polityka oddziałująca na przemiany demograficzne to nie tylko polityka ludnościowa
- Ludność $\neq$ społeczeństwo $\neq$ naród